

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

LETNIK VIII.

CELOVEC, SREDA, 14. JANUAR 1953

STEV. 2 (553)

Katoliški škofje Jugoslavije pri maršalu Titu

Predsednik zvezne vlade FLRJ maršal Jugoslavije Josip Broz Tito je sprejel 8. januarja v Belem dvoru predstavnike katoliške cerkve v Jugoslaviji — predsednika škofovske konference beograjskega nadškofa g. dr. Josipa Ujčiča, zagrebskega škofa g. dr. Franja Salisa, ljubljanskega škofa g. Antona Vovka ter djakovskega, senjskega, sarajevskega in pomožnega zagrebskega škofa.

Maršal Tito je kot predsednik zvezne vlade povabil katoliške škofe na razgovor v zvezi z željo vlade, da bi uredila odnose med drža-

vo in katoliško cerkvijo, v okviru ustave in v zvezi s prekinitvijo odnosov med Jugoslavijo in Vatikanom.

V dve uri trajajočem razgovoru o mnogih vprašanjih je bilo sklenjeno na temelju izmenjanih gledišč, da bo skupna komisija pripravila elaborat z željami predstavnikov katoliške cerkve in glediščem vlade, na temelju katerega bo izdana splošna odločitev o odnosih med državo in katoliško cerkvijo v Jugoslaviji.

V razgovoru z urednikom agencije Jugopres je djakovski škof dr. Antun Aksamovič, ki se

je udeležil sprejema pri maršalu Titu, dejal, da predstavniki katoliške cerkve ob tej priložnosti niso razpravljali z maršalom Titom o nekem določenem vprašanju, temveč so se razgovarjali le na splošno. Maršal Tito je pokazal veliko zanimanje za reševanje verskih vprašanj v državi — je dejal škof dr. Aksamovič — in smo odnesli s sestanka odlične vtise. Ob koncu svojega razgovora z urednikom Jugopresa je dr. Aksamovič izrazil prepričanje, da bo sestanek med predstavniki katoliške cerkve v Jugoslaviji in maršalom Titom doprinesel k zboljšanju odnosov med državo in katoliško cerkvijo.

Vest, da je maršal Tito sprejel predstavnike katoliške cerkve v Jugoslaviji, je sprejela z zadovoljstvom in odobravanjem večina katoliških duhovnikov v Istri, Hrvaškem Primorju in na Reki. Mnogi so izjavljali, da iskreno želijo, da bi prišlo do ureditve odnosov med katoliško cerkvijo in državo. Kanonik dr. Mrakovčič na Krku na primer je izrazil prepričanje, da bo skupna komisija predstavnikov cerkvenih oblasti in vlade pokazala obojestransko dobro voljo, da bi bilo dokončno rešeno to vprašanje. „Sodim, da ima večina rimsko-katoliških duhovnikov v naši državi,“ je dejal kanonik Mrakovčič, „v tem oziru enake želje kakor jaz. Vest o tem sestanku me ni presenetila, saj je sedanjí položaj takšen, da je ureditev odnosov med cerkvijo in državo obojestranska potreba.“

Profesor zagrebske teološke fakultete dr. Janko Doreški je med drugim dejal, da so vest o sestanku rimsko-katoliških škofov z maršalom Titom nadvse ugodno sprejeli cerkveni krogi in prebivalstvo. Izrazil je mnenje, da bo delo skupne komisije, ki naj bi pripravila potreben elaborat, omogočilo rešitev glavnega vprašanja — medsebojnega odnosa med državo in cerkvijo in da bodo lahko številne zadeve mnogo ugodneje in neposredneje reševali. Tudi katoliški verniki komentirajo ta dogodek kot nov dokaz želje po ureditvi odnosov med cerkvijo in državo.

Enotna socialistična organizacija Azije

Azijski narodi nočejo in ne morejo več biti predmet tuje, temveč le nosilci lastne politike, usmerjene k odpravljanju kolonialne preteklosti. To je dejstvo, ki ga bodo morali vzeti na znanje zapadne sile, ki ga kličejo pa tudi vzhodnemu bloku iz Ranguna, s konference azijskih socialističnih strank, katere so se udeležili kot gostje med drugimi tudi bivši laburistični predsednik vlade Velike Britanije Clement Attlee ter člana Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije Milovan Djilas in dr. Aleš Bebler.

Vprašanje tretjega bloka ali osamosvojitve Azije od obeh že formiranih blokov, ki je osrednje zunanepolitično vprašanje konference, ni le teoretično, temveč povsem praktičnega pomena.

Odbor za organizacijska vprašanja konference je priobčil plenumu, naj ustanovi posebno azijsko socialistično organizacijo. Ta odločitev je bila sprejeta na zaprtem sestanku.

Predlog je stavila indijska delegacija in predložila resolucijo, ki vsebuje štiri točke, in sicer: 1. Razširitev sodelovanja med socialističnimi strankami Azije. 2. Reševanje skupnih ekonomskih problemov. 3. Razširitev socialistične kulture in zvez s socialističnimi strankami na svetu. 4. Navezava stikov s socialistično internacionalo.

Za nujno samostojnost in neodvisnost te organizacije od socialistične Internacionalne pa sta se zavzemala predstavnika Egipta in Pakistana. Zategadelj je v resoluciji formulacija, ki pušča odprto vprašanje, ali bo azijska socialistična organizacija samostojno telo, ali pa se bo združila s socialistično Internacionalo.

Odbor za ekonomska vprašanja je sprejel tudi zamisel o „kolektivnem gospodarstvu kot eni izmed oblik socialističnega gospodarstva“, ki naj bi bilo prvotno izvedeno. To načelo so sprejeli na predlog burmanske delegacije.

Bonn. — Obrambni minister zapadnonemške vlade je izjavil, da se je okrog 40 tisoč bivših nemških oficirjev prijavilo za službo v evropski armadi.

Slovenski ugled in slovenska čast ...

V svojem pismu Demokratični fronti in v proglasu v zadnjem Tedniku skuša ožji odbor Narodnega sveta z lažnjivimi trditvami odvaliti od sebe krivdo za razcepjenost koroških Slovencev pri bodočih volitvah.

Iz Tednikovega poročila o takozvanem zaupniškem zboru Narodnega sveta dne 18. decembra 1952 je jasno razvidno, da je NS brez ozira na predloge Demokratične fronte in mi-

pagando za ÖVP in medtem zliči golide gnojnice in blata na protifašistično partizansko borbo našega ljudstva in še sedaj z dneva v dan blatijo slovenski narod in vse njegove napore za svobodno in samostojno življenje.

Tudi pri tem edinem predlogu, ki so ga izrazili za volitve, so se izkazali zahrbtni in hinvanske kakor vedno. Zadnja številka njihovega Tednika, ki so jo imeli v trenutku predla-

Narodni svet koroških Slovencev

V Celovcu, dne 5. prosinca 1953

Demokratični fronti delovnega ljudstva

V Celovcu

Ožji odbor Narodnega sveta koroških Slovencev je na svoji seji z dne 5. t. m. na podlagi poročila g. Reichmanna Jakoba ugotovil: Demokratična fronta delovnega ljudstva je odklonila po zaupniškem zboru NSKS z dne 18. m. m. predlagano skupno ime "Krščanska demokratska stranka" in imenovanje nosilca liste pod Narodnem svetu.

Ožji odbor vam sporoča, da vztraja slejkoprej načelno na sporazumu, vendar pod pogoji zaupniškega zbora.

Če Demokratična fronta goprja pogoja končnoveljavno odklanja, izraža ožji odbor NSKS željo, naj bi se vsaj predvolilno delo vršilo obojestransko tako, da bosta v javnosti ostala neokrnjena slovenski ugled in slovenska čast.

A. Tischler
odbornik

A. Tischler
odbornik

mo prizadevanj posredovalne delegacije g. Jaka Reichmanna, kateri je dr. Tischler osebno zagotovil, „da NS ne bo podvzel nobenih korakov brez vednosti te delegacije“, sklenil preimenovanje svoje KLS v Krščansko demokratsko stranko, ožji odbor NS pa je po predhodnih pogovorih in razgovorih z nekimi tajinstvenimi „krogi“ razglasil, da gre dne 22. februarja s svojo KDS na volitve.

Razumljivo je, da se vodstvo Narodnega sveta sedaj boji, da bi javnost spoznala in obsodila njegovo, za slovensko skupnost na Koroškem škodljivo početje. Gospodje bi se radi skrili za protislovno, neiskreno in licemerno izraženo željo, naj bi se predvolilno delo vršilo obojestransko tako, da bosta v javnosti ostala neokrnjena slovenski ugled in slovenska čast. Naenkrat so zaskrbljeni za slovenski ugled in slovensko čast ljudje, ki so na oboje že pljunili takrat, ko so se povezali z belogardisti, ko so skupno s Steinacherjem delali pro-

janja pisma deloma že postavljeno, vsebuje osebne napade na predsednika Zveze slovenskih zadrug, njenega poslevoedečega podpredsednika, organizacijskega sekretarja DF, odbornico Zveze slovenskih žena in njenega moža ter obrekovalno gonjo proti sodelavcem našega lista.

Hinavce postaja strah. Njim sta seve slovenski ugled in slovenska čast malo mar. Skrbijo jih le njihov osebni ugled, vse drugo jim je krinka. Zato si želijo glede sebe predvolilno zatišje. Smatramo pa, da bo naloga našega lista prav v tem, da bomo našemu ljudstvu pokazali njihovo protinarodno in sovražno rovarjenje v pravi luči. Pri tem slovenski ugled in slovenska čast niti v najmanjši meri ne bosta okrnjena. Nasprotno! V interesu slovenske časti in ugleda bo, da bo končno padla marsikatera svetohlinska krinka in da bo naše ljudstvo sprevidelo in spoznalo, kdo ga nemoteno želi zavajati v pogubo in komu na ljubo.

Kdo je najbolj vesel razbijaškega dela NSKS?

Morda nobeni drugi vidiki tako jasno ne označujejo razbijaško in za koroške Slovence škodljivo politiko Narodnega sveta kakor pa dejstvo, da se je najbolj veselijo in jo najbolj navdušeno pozdravljajo pravi tisti krogi, ki ob vsaki priložnosti, ki se jim nudi, pokažejo svoje sovraštvo do našega ljudstva.

Že takrat, ko je Demokratična fronta opozorila slovensko javnost na potrebo skupnega in združenega nastopa pri deželno-zborskih volitvah in predlagala tudi Narodnemu svetu osnove, na katerih bi bil tak nastop mogoč, se je oglasila „neodvisna“ „Kleine Zeitung“ in napovedala, da „Narodni svet, ki so ga ustanovili domovini zvesti Slovenci“ predloga Demokratične fronte ne bo hotel sprejeti. Da se je pozneje res tako zgodilo, je samo znamenje, da obstoje zelo tesne vezi med Narodnim svetom in tistim krogom ljudi, ki so s Steinacherjem na čelu najbolj trdovratni protivniki enakopravnosti našega ljudstva.

Sedaj so končno zagrizeni strankarji, ki se nazivajo za ožji odbor Narodnega sveta, tudi javno povedali, da so proti skupnemu volilnemu nastopu vseh zavednih Slovencev. Kakšen namen ima samostojen nastop Krščanske demokratske stranke in komu dejansko služi kandidatura profesorja Tischlerja, mora biti jasno slehernemu slovenskemu človeku, posebno še sedaj, ko je „Kleine Zeitung“ ponovno zapela dr. Tischlerju pravcati slavospev v katerem je med drugim rečeno:

„Narodni svet koroških Slovencev je te dni objavil proglas, v katerem poziva slovensko prebivalstvo, naj glasuje pri prihodnjih volitvah za „Krščansko demokratsko stranko“. No-

silec liste je dr. Josef Tischler, ki se je zavzemal za ohranitev današnjih koroških meja tudi takrat, ko so v Ljubljani zahtevali obsežne dele Koroške.

Že nekaj časa so obstojala na Spodnjem Koroškem stremljenja, sestaviti za prihodnje volitve v deželni zbor enotno listo obeh skupin Slovencev, ki sta doslej politično nastopali. Ta enotna lista se je prvič pojavila ob volitvah v kmetijsko zbornico in je pridobila Slovincem dva zbornična mandata, ki jima pripada poseben pomen, ker ob današnji razdelitvi mandatov lahko predstavljata jeziček na vagi.

Že pred nekaj časa so Titovi pristaši pozvali krščanske Slovence Narodnega sveta, da skupno z njimi postavijo enotno listo. ... Po dolgih pogajanjih in večkratni izmenjavi pisem pa so se ta pogajanja razbila. ... Ker ... so krščanski Slovenci na enotni listi zahtevali besedo „krščanska“ v imenu stranke, da bi s tem dokumentirali svojo povezanost z zapadnim svetom, je postala enotnost nemogoča.

Že ti kratki izvlečki iz pisanja „Kleine Zeitung“ lahko slehernemu razumnemu in razmišljajočemu bralcu zadostujejo, da vidi, kdo je najbolj vesel, da koroški Slovenci po zaslugi razbijaškega dela vodstva Narodnega sveta ne bodo dobili svojega zastopnika v koroškem deželnem zboru.

Morda si šteje gospod profesor Tischler v veliko čast, da ga tako glasno hvalijo prav ljudje, ki so vse prej, kakor pa prijatelji koroških Slovencev. Za naše zavedne slovenske ljudi pa je prav pohvala s te strani najboljši dokaz, da razbijaško delo Narodnega sveta ne služi koristim našega ljudstva.

Polževo delo kmetijske zbornice

Že od zadnjega občnega zbora kmetijske zbornice, ki je bil 12. julija minulega leta, se njen glavni odbor bavi s predlogom poslovnika kmetijske zbornice, ki naj ga sklene prihodnji občni zbor.

Osnutek poslovnika, ki je bil predložen glavnemu odboru, je bil v svojih določilih podoben težnje, da si hoče večina prisvajati pravico močnejšega nad šibkejšim in je kot tak naletel na ostro kritiko. Glavni odbor je nato pooblastil štiričlanski pododbor, da osnutek poslovnika predebatira in predela. Ta pododbor, ki je bil sestavljen iz enega zastopnika vsake frakcije (volilno skupnost KGZ je zastopal zbornični svetnik Janko Ogris), je imel nato sedem sej, od katerih je bila ena v Spittalau, druga pa v St. Salvatorju pri Brežah. Pričakovati bi bilo, da bo po tako dolgem potovanju širom Koroške osnutek takšen, da bo odgovarjal splošnim demokratičnim načelom in da bo omogočil plodno in naglo delovanje do sedaj hromje kmetijske zbornice.

Osnutek poslovnika je med drugim tudi strogo po določilih protiučustavnega paragrafa zakona o Kmetijski zbornici vseboval določilo: Uradni jezik kmetijske zbornice in okrajnih kmečkih zbornic (s tem pa seveda tudi krajevnih kmečkih odborov — op. ur.) je nemški jezik. Našim bralcem je znano, da so že pred volitvami v kmetijsko zbornico Slovenska kmečka zveza in njeni odborniki kot posamezne osebe ter Demokratična fronta delovnega ljudstva in njeni odborniki kot posamezne osebe protestirali proti zakonu in ga v določilih glede predstavnikov kmetijskih združenj, glede uradnega jezika in razdelitve sedežev okrajnih kmečkih zbornic obsodili kot protiučustavnega, ker prikrajšuje koroške Slovence v njihovih državljanskih pravicah, zagotovljenih v avstrijski in koroški ustavi ter v senžermenški pogodbi. Prav tako je znano, da je frakcija volilne skupnosti KGZ predložila 9. II. 1952 občnemu zboru podobno zahtevo po spremembi zakona o Kmetijski zbornici, ki jo je občni zbor soglasno odobril z naračilo, da se stavi tozaletni predlog deželni vladi. Deželni zbor tej zadevi še ni zadostil in je zakon o Kmetijski zbornici še vedno protiučustaven.

Navzlic temu dejstvu so tvorci osnutka poslovnika vzeli vanj protiučustavno določilo glede uradnega jezika.

Že na prvi seji pododbora 30. IX. 1952 je zbornični svetnik Janko Ogris zahteval glede uradnega jezika, da mora poslovnik upoštevati tozadevno zahtevo KGZ, ki sloni na določilih avstrijske ustave. Ostali člani pododbora so se te spremembe krčevito branili in odlasali z debato o njej do zadnje seje 2. I. 1953. Pri razpravi na tej seji je tov. Ogris ugotovil, da bi nikakor ne bilo v nasprotju s mirnim sožitjem obeh narodov, če bi se slovenski kmetje mogli v zbornici pogovoriti tudi v svojem jeziku ter dejal: „Danes, ko svet vpije po miru, po sporazumu in spravi med narodi, naj bi vendar tudi na Koroškem prodira misel medsebojnega sporazumevanja in sloge med obema narodoma. Da smo na Koroškem tudi Slovenci, to se ne da tajiti. Pustite torej, da bomo tudi enakopravni med vani.“ Zastopnik VdU Scheuch je nato izzivalno vprašal, če je na Koroškem še kaj ljudi, ki ne obvladajo nemščine, zastopnik ÖVP Ritscher pa je v vso ošabnostjo ÖVP-jevskega veljaka in Steinacherjevega sodelavca zasikal: „Po mojem

jih ne more več biti.“ Volivci slovenskega ozemlja lahko presodijo, kako prvi kot državni poslanec, drugi pa kot predsednik koroškega deželnega zbora poznata naše kraje in naše težave.

Ta dva zgornjekoroška gospoda sta se seveda najbolj upirala določilu v poslovniku o enakopravnosti slovenskega jezika. G. Ritscher kot predsednik deželnega zbora pa je celo zanikal protiučustavnost zakona o Kmetijski zbornici.

Na zadnji seji 7. januarja je predelan osnutek končno obravnaval glavni odbor. Po ponovnem odločnem nastopu tov. Ogrisa so najbolj zakrknjeni gospodje morali popustiti in je glavni odbor sklenil, da se bo določilo, da je uradni jezik nemški jezik, iz poslovnika črta.

Število brezposelnih na Koroškem raste

Zaradi močno naraščajoče brezposelnosti na Koroškem nameravajo v drugi polovici januarja začeti z izvedbo zasilnega načrta. Upajo, da bodo vsaj nekoliko uspeli v borbi proti brezposelnosti. V prvi vrsti so v načrtu gradnje Vodno gradbene uprave, kakor izgradnja hudournikov in zajezitev nevarnosti, ki grozijo po plazovih. Poleg tega zatrjujejo, da bodo podelili tudi kredite nekaterim industrijskim obratom.

Koncem minulega leta je število brezposelnih naraslo skoraj na 20.000 oseb, točno 19.886. Med temi brezposelnimi je 16.617 moških in 3269 žensk, ki iščejo delo. Podpora za brezposelne sprejema 16.119 oseb, namreč 13.452 moških in 2.667 žensk. Samo meseca decembra je število delo iskajočih oseb naraslo za 9396 in prejemnikov podpore za brezposelne za 7946 oseb. V primeri z letom 1951 je letos v istem letnem času število delo iskajočih oseb za 8733 in prejemnikov podpore za

S tem razumljivo borba za enakopravnost slovenskega jezika v kmetijski zbornici in za ustavi odgovarjajoč zakon o Kmetijski zbornici še ni končana. S tem še vedno ni zadoščeno zahtevi frakcije KGZ po ustrezni novelizaciji zakona.

Spričo take dolgotrajnosti obravnavanja poslovnika pa se vsak koroški kmetovalec sprašuje, ali bo sedanja zbornica sploh v stanju, da bo v pičlih štirih letih, ki jih ima še za delo, sklenila vsaj najpotrebnejše glede poslovanja. Kakor slišimo, predlog še ni sklenjen in bo šel spet v roke prezidiju in potem spet glavnemu odboru. Kdaj bo prišel pred občni zbor in kdaj bo tam sklenjen, je verjetno ravno tako vprašanje kot to, kdaj bo občni zbor izglasoval zahtevo po ustanovitvi slovenske kmetijske šole.

brezposelne za 8556 naraslo. Lansko zimo je bilo najvišje stanje brezposelnih ob koncu februarja, konec meseca decembra pa je bilo takratno stanje preseženo za 2808 oseb.

V vseh avstrijskih zveznih deželah je znašalo ob koncu leta stanje brezposelnih 249.160 oseb, med temi 76.232 žensk.

Bordeaux. — Pred vojaškim sodiščem v Bordeaux se je 12. januarja začela obravnavati skupini nacističnih vojnih zločincev, ki so obtoženi za množični pokol v neki vasi v francoski pokrajini Limousin. Kolona pripadnikov hitlerjevskih SS-čet je leta 1944 vdrila v to vas in pobila 642 prebivalcev, od katerih je bilo 246 otrok, vse hiše v vasi pa je zažgala.

Atene. — Izredni in pooblaščen veleposlanik FLRJ v Grčiji Radoša Jovanovič je izročil poverilna pisma grškemu kralju Pavlu.

PO ŠIRNEM SVETU

Tokio. — Japonski minister za zunanje zadeve Kacuo Okazaki je sporočil, da je začel veljati sporazum, po katerem bodo ZDA posodile Japonski male bojne ladje, ki bodo jedro nove mornarice.

Washington. — Po sestanku s Trumanom se je predsednik britanske vlade Winston Churchill srečal z več ameriškimi parlamentarnimi osebnostmi na sprejemu, ki ga je priredilo britansko veleposlaništvo v Washingtonu.

Kairo. — Vojaški svetovalec ministrskega predsednika generala Naguiba, podpolkovnik Nazer, je izjavil, da so bile volitve v Egiptu, ki bi bile morale biti prihodnji mesec, preložene, da se lahko ljudstvo koncentrira na dosego vrhovnega cilja, da prežene Angleže z ozemlja Sueškega prekopa.

Karachi. — Pred vojaškim sodiščem je bil zaradi zarote v korist Sovjetske zveze obsojen na 12 let ječe bivši šef pakistanskega generalnega štaba Agbar Kan. Poleg njega je bilo obsojenih še 9 oficirjev in 3 civilisti, med njimi sekretar KP Pakistana. Zaroto so odkrili leta 1951.

Karachi. — Policija je streljala na več tisoč študentov, ki so demonstrirali po glavnih mestnih ulicah in zahtevali, naj se zniža šolnina.

Bonn. — Profesor Sternberg, ki je pred kratkim obiskal Jugoslavijo, je imel po severozapadnem nemškem radiu predavanje o svojih vtisih s potovanja po Jugoslaviji.

Quito. — Ekvadorski zunanji minister Alvarado je sklical konferenco srednjeameriških držav. Na tej konferenci, ki bo trajala od 24. maja do 10. junija in na katero so povabljeni zunanji ministri Kolumbije, Venezuele, Paname, Costarice, Guatemale, Salvadorja, Hondurasa in Nicarague, bodo proučevali probleme, ki zanimajo te države.

Parada strank za predstoječe volitve

V drugem tednu januarja, to je dne 7. t. m. se je „uradno“ začela predvolilna borba. Seveda so se vse stare, pa tudi nekaj novih strank, začele pripravljati na volitve že davno prej, kar je bilo predvsem vidno v naraščajočih trenjih med koalicijskima partnerjema lansko jesen in v tako izzvani vladni krizi. Pa tudi vsestranski poskusi snovanja novih strank in volilnih skupin se niso začeli šele sedaj.

Na predstoječih volitvah bo avstrijskim volilcem na izbiro kar lepo število različnih

glasovnic. Najmanj deset strank, volilnih skupin in zgolj za volitve skovanih političnih združenj se bo potegovalo za stolčke v državnem in deželnem zboru, ponekod pa tudi še v občinskem svetu večjih mest. Naj si ustvarimo le kratek pregled, kdo vse se bo „boril“ s prikazovanjem svojih dosedanjih uspehov v korist volilcev ter z nadaljnjim programom in nadaljnjimi obljubami, odnosno, kdor na uspehe še ne more pokazati, samo z obljubami, za glasove.

Glavni tekmeči: SPÖ, ÖVP in VdU

Kot prva po uradnem začetku predvolilne borbe, odnosno že en dan prej, se je s svojim volilnim programom obrnila na avstrijsko ljudstvo Socialistična stranka. Njen volilni program obsega v bistvu vse to, kar je zadnji kongres SPÖ v novembru lanskega leta sklenil kot 10 točk obsegajoči strankin program. Boj za dokončno osvoboditev in osamosvojitve Avstrije, za zagotovitev gospodarske bodočnosti na osnovi pravilne razdelitve narodnega dohodka, za odpravo brezposelnosti, za ljudsko pokojnino, za socialne gradnje in za pospešitev kmetijske proizvodnje s pomočjo modernih sredstev, dostopnih tudi vsem malim kmetom — to so najbistvenejše smernice, po katerih naj bi potekala predvolilna borba SPÖ.

Najbolj trda bo predla stranki industrialcev in veleposelstnikov ÖVP. Čeprav se njeni volilni propagandisti z Grafom na čelu ob vsaki priložnosti širokoustijo, da bo ÖVP izšla iz prihodnjih volitev še trdnješa in močnejša, vendar ne morejo prikriti svojih velikih skrbi spričo vedno pogostejšim znakom razpadanja, kajti mnogi njeni, deloma zelo vidni predstavniki se kar zaporedoma pridružujejo novim političnim tvorbam. Njen program pa je poln

lepil fraz in obljub, ki so često diametralno nasprotne dejanski politični praksi sedanjih ÖVP-jevskih mogotcev v vladnih funkcijah in drugih ustanovah javnega življenja. Prav na Koroškem se kaže najbolj jasno, da je začela prevladovati v ÖVP najreakcionarnejša struja, ki jo predstavljajo ljudje Steinacherjevega kova.

Prav tako, kot v ÖVP so tendence razpadanja vidne tudi v VdU, stranki avstrijskih neonacistov. Mnogi iz nje izstopajo, ker njeni funkcionarji niso uresničevali volilnih obljub iz leta 1949, zlasti glede na socialno politiko, in so se docela razkrinkali kot pomagali in hlapeci gosposkih slojev, na drugi strani pa se med seboj topli za vplivne položaje v stranki sami in izven nje. Drugi pa izstopajo iz VdU-ja, ker jim je menda še preostalo neonacističen, ter snujejo svoje, nove volilne skupine. Tudi združitev s Strachwitzevo Mlado fronto, ki se je že prej odcepila od ÖVP, v tako imenovano Gibanje za socialno obnovo, ki bo pa na volitvah nastopilo spet kot volilna stranka neodvisnih (WdU), ni mogla zavreti razpadanja VdU.

Pestra mešanica v Ljudski opoziciji

Pod novim imenom (in sicer že tretjič pri zaporednih državnoborskih volitvah) nastopajo avstrijski kominformovci. Združili so v tako imenovano „Ljudsko opozicijo“ sami sebe in Scharfove leve socialiste (torej bivši levi blok), vrsto množičnih organizacij in ustanov, ki že vesčas niso bile nič drugega kot odkrite ali zakrknane kominformovske podružnice, bore ostanke razletele Dobretsbergerjeve Demokratične unije ter nekatere bivše naciste,

stvom nekdanj vplivnega VdU-jevskega funkcionarja Huemerja izstopili iz te stranke ter pritegnili še nekaj ÖVP-jevskih in Strachwitzevih odpadnikov. To ime se ne razlikuje mnogo od nacionalnih socialistov (nacistov) in je zato zelo verjetno, da jim je bil VdU še premo radikalen v tej smeri.

Pod vodstvom ÖVP-jevskega odpadnika Aichhorna upajo Svobodni demokrati, da jim bo uspelo odtrgati od ÖVP in VdU nekoliko naprednejše, liberalno misleče sloje. Krščansko socialna stranka pa zbira katoliške sloje, ki jim je ÖVP preveč liberalna in pa take, ki so se odcepili od Dobretsbergerjevih pripadnikov, ko je le-ta javno šel v zvezo s kominformisti. Krščansko socialni stranki so se po časopisnih vesteh baje že pridružili nekateri do sedaj vplivni ÖVP-jevski mandatarji, zlasti na Štajerskem. Nekako v sredini med vsemi temi novimi tvorbami stoji Nadstrankarska volilna skupnost sredine, od katere pa se doslej še ne ve, kaj pravzaprav hoče.

V zadnjih dneh je s svojimi letaki začela strašiti po deželi končno še Zveza avstrijskih monarhistov, ki jo pa v današnjih časih verjetno nihče, vsaj nobeden trezni državljan ne bo jemal resno.

In da ne pozabimo, na Koroškem se bo — po vsej človeški pameti brez izglede na uspeh — potegovala za deželnozbornski mandat tudi od protinarodnih interesov dirigirana cepaška „Krščanska demokratska stranka“, o kateri pa na tem mestu ne bomo zgubljali besed. O njej smo nekaj že pisali in povedali, marsikaj pa še bomo.

Vse skupaj torej vsestranska izbira za volivce, zlasti tiste, ki se težko odločijo, in pestra parada strank za predstoječe volitve v državnih in deželni zbor.

Apel celovškega župana

V zvezi z volilno kampanjo je župan mesta Celovec apeliral na politične stranke, naj se pri svojih propagandnih akcijah odpovejo mazanju in nalepljevanju volilnih parol in znakov na hiše, javne objekte, trgovinske vhode itd., ker na ta način nastane nepotrebna škoda in se razen tega oskrni slika mesta. Župan tudi poziva, naj se vodi volilna borba štedljivo in dostojno, ter naproša politične stranke, da mu sporočijo svoje stališče do tega njegovega apela.

SPORTNE

Smučarski tek v Št. Ilju

Minulo nedeljo je bila v Št. Ilju ob Dravi smučarska tekma v 4 kilometrskem teku. Hanzl Wanšov iz Bilčovsa je dosegel 2. mesto in Albert Kvančnik iz Bilčovsa 3. mesto. Prav je tako in razveseljivo je, da se naši smučarji vedno bolj uveljavljajo na športnem področju.

Skakalne tekme v Pliberku

Na dr. Ludwig Herbstovi skakalnici v Pliberku je priredilo minulo nedeljo pliberško športno društvo smučarske tekme v skokih, kjer je sodelovalo 32 tekmovalcev. Prvo mesto je dosegel Hugo Schwarz (Športno društvo Vrba) namreč 40,5, 44 m. Tekem se je udeležil tudi Flori Gabrijel, zastopnik slovenskega smučarskega društva iz Št. Janža v Rožu in je presenetil z elegantnimi skoki in izzval pri številnem slovenskem občinstvu navdušen aplavz. Žal, da je Flori prišel šele v nedeljo opoldne in se takoj vključil v tekmovalstvo in ni imel prej priložnosti spoznati skakalnice, dočim so ostali trenirali že v soboto in še v nedeljo dopoldne.

KOLENDAR

Sreda, 14. januar: Hilarij
Četrtek, 15. januar: Pavel, pušč.
Petek, 16. januar: Marcel, papež

SPOMINSKI DNEVI

14. I. 1837 — Rojen v Repnjah na Gorenjskem politik iz časa ljudskih taborov in pisatelj humorističnih črtic dr. Valentin Zarnik.
15. I. 1732 — Rojen v Trzinu začetnik slovenskega prosvetnega pesništva Feliks Dev.
16. I. 1888 — Umrli v Celovcu narodni organizator in publicist Andrej Einspieler — 1947 Ustavodajna skupščina LRS je sprejela prvo ustavo slovenskega ljudstva.

Smučarji pozor

Vabilo

Smučarska sekcija Slovenske fizikulture zveze priredi v nedeljo, dne 18. januarja v Bilčovsu **meddruštveno smučarsko tekmovanje**. Spored prireditve bo naslednji:

- ob 11. uri predpoldne tekme v smuku,
ob 14. uri popoldne tekme v skokih.

Vabimo vsa sosedna društva, da se udeležijo tekmovanj. Kot goste smo na prireditvi povabili tudi smučarsko društvo „Krim“ v Ljubljani.

Tekmovalci naj se prijavijo najkasneje do 10. ure dne 18. t. m. pri smučarski sekciji v Bilčovsu.

Vsi prijatelji zimskega športa so na prireditvi pristrčno vabljeni.

Smučarska sekcija
Slovenske fizikulture zveze.

Športne prireditve v Mežiški dolini

Opozarjamo na našo objavo v „Slovenskem vestniku“ štev. 90 in 91 minulega leta o športnih prireditvah v Črni v Mežiški dolini in prosimo interesente, ki nameravajo sodelovati na smučarskih tekmah, da najpozneje do 20. januarja oddajo pri Slovenski fizikulture zvezi v Celovcu, Gasometergasse 10, potrebne listine za ureditev potnega dovoljenja, namreč:

1. Potni list.
2. Kdor nima potnega lista, naj odda osebno izkaznico (Identitätsausweis), in poleg tega izjavo (Eidesstattliche Erklärung), da ni bil član NSDAP. Mladolletni ki še niso izpolnili 21. leto svoje starosti, morajo oddati tudi potrdilo staršev, da soglašajo s potovanjem v Jugoslavijo.
3. Oni, ki po letu 1945 še niso bili v Jugoslaviji, morajo oskrbeti tudi 2 sklici.

Slovenska fizikultura zveza

Slovenska kmečka zveza naznanja:

Tečajnice šiviljskega tečaja v Globasnici

VABIJO

na zaključno prireditve, ki bo v nedeljo, dne 18. januarja 1953 pri Šoštarju.

Spored:

Od 9. do 17. ure razstava šiviljskih izdelkov, ob 14. uri kulturna prireditve z nagovorom, petjem in raznimi zabavnimi vložki. Pridite v obilnem številu!

Osemdesetletnica vrlega moža

Visok življenjski jubilej je praznoval vzoren mož, grča z naših hribov. To ni nihče drugi kot naš Pavel Roš, ki je pred osemdesetimi leti, 8. januarja 1873, v Kokri pod Jezerskim vrhom zagledal luč sveta. Komaj dva meseca starega fantka sta prinesla starša v okolico Železne Kaple, kjer so se v Remšeniku nastanili kot najemniki na majhnem posestvu pri Kristanu, ki je v posesti grofa Thurna. Tu je rasel in v rani mladosti spoznaval trdo življenje svojih staršev v borbi za vsakdanji kruh, posebno očeta, ki je s težkim delom na borni kmetiji in v grofovih gozdovih preživljal svojo družino. Tudi mali Pavle se je kmalu vključil v trdo in pogosto malo donosno delo, kar

mu je izoblikovalo razredno delavsko zavest, ki ji je ostal zvest vse življenje. Pavel Roš se je razvil v značajnega moža, lahko je ponos in vzor naravno zavednega slovenskega delovnega človeka.

Pred petinpetdesetimi leti si je izbral ženo in ustanovila sta si družino. Zvesta družica ga je spremljala na življenjski poti petinpetdeset let in je lani umrla. Njegova zglebna slovenska žena in mati mu je v težki življenjski borbi pomagala do zadnjega in v neskaljeni slogi delila z njim lepe in tudi težke dneve v življenju. Rodili so se njima otroci in kakor sta bila sama globoko predana vsemu našemu, sta v tem duhu z uspehom vzgojila tudi svoj naraščaj.

In ko je prišla težka doba fašistične strahovlade nad slovensko ljudstvo, je Roševa družina do zadnjega člana v težki preizkušnji pokazala svoj lepi značaj v veliki dobi. Vsi do zadnjega so pomagali in sodelovali v narodno-osvobodilni borbi. Pogosto se je moral Pavel s svojimi umakniti visoko v skalovje, kadar so fašisti divjali v njegovi okolici. Njegov starejši sin je vedno pazil, kdaj se bodo bližali in kadar so se pojavili, se je bilo treba umakniti. Ko pa je bilo ozračje spet čisto se je spet vrnil na dom in pridno in marljivo delal, da so imeli dovolj kruha zase in še več, skrbel je namreč v obilni meri tudi za borce-partizane, ki so se počutili pri njem kot doma. Nikdar ne bodo bivši partizani pozabili njegovega pristrčnega gostoljubja, ki ga je mogel izkazati le iz globoke zavesti in prepričanja.

Rošov mlajši sin Mihi je odšel leta 1943 v

partizane, kjer so ga poznali pod imenom Polde. Leta 1944 se je boril na Svinški planini v funkciji polit. komisarja. V najtežjih časih v zimi, mrazu, lakoti in še ranjen je bodril svoje tovariše do skrajnih naporov in junaštev, dokler tudi njegova srčna kri ni poškopila dne 12. decembra 1944 zasnežene zemlje na Svinški planini in je njegovo plemenito srce prenehalo utripati za vedno.

Kakršen je bil Pavle, takšna je morala po njegovem zgledu biti tudi njegova družina. Trda eksistenčna borba za najpotrebnejše v življenju mu je kot najemniku in gozdnemu delavcu izklesala kremeniti značaj. Kljub vsem težavam pa je Pavle vedno vesel in veder, poln zdravega in duhovitega humorja, ljubi naše petje, našo knjigo in „Slovenski vestnik“, poleg tega pa ga odlikuje telesno zdravje, odločnost in predvsem neomajna zavednost. Poleg vse šegavosti je Pavle resen in razgledan in misli razumno s svojo glavo. Kar v svojih možganih razmisli za dobro in koristno, pove iz srca in beseda iz srca najde vedno tudi pot v srca drugih in rodi plemenite sadove.

Na svoj življenjski večer je ostal Pavel bolj sam, svojo življenjsko družico je izgubil preteklo leto, sin partizan Polde je padel v Svinški planini, toda, ob svoji osemdesetletnici ima lahko zavest, da nikakor ni sam, ker vsa srca bivših slovenskih partizanov so v mislih vedno pri njemu. K visoki obletnici Pavlu Rošu iskreno čestitamo in želimo, da bi mu bil naklonjen lep življenjski večer še mnogo let, da bi jih preživel čil, zdrav in vedno dobre volje.

Šmihel nad Pliberkom

Mnenju dopisnika v predzadnji številki „Tednika-Kroniki“ o nekdanji živahnosti šmihelskega prosvetnega društva se pridružujemo tudi mi. Vsem prosvetašem iz predvojne dobe so še živi spomini, kako so se z veseljem shajali društveni člani nedeljo za nedeljo in ob praznikih v društvenem lokalnu v stari kaplaniji. Vedno je bilo nekaj: pevške, igralske ali tamburaške vaje, prosvetni sestanki, mnogokrat seje, kjer so se kovali načrti za uspešno delo, poleg tega je poslovala knjižnica, ki se je je branja željno ljudstvo pridno posluževalo. Vse to je bilo lahko takrat, ko je bil v Šmihelu še župnik Josip Vintar, ki je vedno pokazal široko razumevanje za slovensko prosveto. In ko je prišel nacizem, so vidnejše prosvetaše izselili, pozaprli ali pa vtaknili v vojaške suknje, razdrali društveni inventar in uničili knjižnico.

Po končani vojni so se spet zbirali še preživeli nekdanji člani in so s pomočjo mlajše generacije zbirali od hiše do hiše še preostale knjige, ki so jih posamezniki še rešili pogina. Toda v župnišču je zavladal nov duh in niti na ponovne prošnje društvenih odbornikov se ni več dovolilo vstopa Slovenskemu prosvetnemu društvu „Peca“ v nekdanje prostore, da bi se moglo razmahniti, kakor bi se lahko. Vse prizadevanje društva je bilo zaman, prošnje za ta prostor, ki je stal prazen, so bile brez uspeha in vedno odklonjene z izgovorom, da tega celovško škofijstvo ne do-

voli. Radi verjamemo, da ima nemški ordinariat v Celovcu namen, da prepreči slovensko prosvetno delovanje, ne razumemo pa domačega gosp. župnika, da nima več razumevanja. Zaradi tega je naše društvo še danes brez prostora v veliko škodo prosvetnega razmaha.

Razveseljivo dejstvo je, da si naše ljudstvo želi slovenskih kulturnih prireditev. Priča temu je do malega vedno polno nabita Šercerjeva dvorana ob vsaki slovenski prireditvi. Brez dvoma je, da bi se dali ob nekoliko dobri volji z ozkosrčne strankarske strani, ki dosledno ustvarja razcepljenost, doseči za vse šmihelsko slovensko ljudstvo lepi uspehi in bi se lahko prosvetno delovalo v zadovoljstvo vseh slovenskih ljudi. Ozkosrčna strankarska samoljubna komanda pa odbija marsikaterega razgledanega človeka. SPD „Peca“, društvo katerega samo ime že gospodom preseda, je pokazalo širokogrudnost samo v interesu, da bi se ublažila razcepljenost, in je dovolilo na svojem društvenem odru vsako prireditve. Društveni odbor niti ni odrekal svojega odra tudi igralcem iz Spittala, čeprav vsakdo ve, da jih vabijo med nas s posebnim razdiralnim namenom. Na drugi strani pa se vsaka prireditve domačega društva, tudi taka verskega značaja, očitno ovira, dočim prireditve iz Spittala oznanjajo tudi iz prižnice. Cerkvene-

Slovenska prosvetna zveza naznanja

Slovensko prosvetno društvo „Bilka“ v Bilčovsu bo priredilo v soboto dne 17. januarja 1953 ob 19.30 uri pri Miklavžu igro

„VRNITEV“

Vabimo k prav številni udeležbi!

mu pevskega zboru se zabranjuje vsako sodelovanje na naših prireditvah z izgovorom, da je zbor samo cerkveni pevski zbor. Nič nima proti obnovitvi pevskega društva „Gorotan“, ki se bo verjetno svobodneje gibal in lahko sodeloval tudi na vseh domačih prireditvah, čeprav smo mnenja, da je v „Peci“ dovolj možnosti tudi za gojenje naše prelepe pesmi.

Te pripombe navajamo samo zaradi tega, ker vsakdo jasno spoznava, da to oviranje res ljudskega prosvetnega življenja nikakor ni v interesu verskih načel, ker v vero se nihče ne zaganja, še manj pa more služiti takšno oviranje podvigu narodne zavesti, pač pa edino namenu, da bi tudi med Šmihelčani delali razdor in postavili na naši starodavni Peci železno ograjo in onemogočili vsako povezavo s celotnim slovenskim narodom in da bi čim prej izgubili zavest, da smo tudi Slovenci iz Šmihela živ del vsega slovenskega naroda.

Kakor so ta dejstva žalostna, vendar se teh pojavov ne bojimo, ker vemo, da gre razvoj preko vseh ozkih strankarskih predsodkov in bo poučil tudi domišljave privrajatelj vodstva vsega narodnega življenja v Šmihelu, da ljudstvo ni stranka temveč nedeljiva celota

Kotmara ves

Med časom od 15. do 18. decembra preteklega leta je bil pri Krznarju na Plešivcu tečaj za razstreljevanje, ki ga je priredila tovarna za razstreliva St. Lamprecht na Štajerskem. Tečaj je obiskovalo 13 udeležencev.

AVGUST ŠENOA

36

„Verjamem, Šimen,“ reče Peter in mošnjo hitro spravi v nedrje.

„Toda, per amore Dei*, zakaj pa se ti ne zeniš, kakor se mi? Ti nisi baš šepave kobile sin.“

„Bi se ženil, bi. Tam v Brdovcu je neko dekle, Jurkova Jana.“

„A, al“ postavi „advokat“ na čelo kazalec, „spominjam se, pri Bogu, fin piščanek. In?“

„Ne moreš ji blizu. Že nekajkrat mi je osmodila brke.“

„Veš kaj,“ se zasmije Šimen, „ako ti ni za to, da je nimaš ti prvi, ti je lahko pomagati. Pokaži jo Tahiju, on take stvari razume. Potem se bo omehčala. Kadar je sod načet, pije iz njega vsak vrag.“

„Pametna je tal“

„Se razume, če to svetujem jaz, Šimen Drmačič. Oh, jaz, jaz, jaz.“ in „advokat“ se udari na prsa in se zvali brez zavesti na mizo.

Peter pusti pijanca in odbrzi na grad. Tu poišče Petra Petričevića.

„Gospod Petričević,“ mu reče, „vem, da so vražite Loliča, ki nam odjeda vsako kost iz pred ust.“

„Dal“

„Ki se je kakor dihur vgnezdil v gradu, pa gospodarji ko pravi gospodar, ker je njegova žena ujela v mrežo našega gospoda. Gospod Peter, vem za kadilo, ki bo tega dihurja izkadilo iz Susjeda. Vi želite sami postati kastelan. Hočete?“

„Hočem, toda...“

„Udarite v roko! Več pa ne sprašujte. Moja puška ne zgreši.“

„Dobro,“ reče Petričević in da Bošnjaku roko.

Na spodnjem dvorišču Susjeda je bilo drugega dne zjutraj veliko vika in krika. Sredi dvorišča je stal mladi gospod Gavro ves besen in držal v roki debelo gorjačo. Lice mu je plamenelo, črne oči so mu gorele. Ves se je tresel od jeze. Pred njim je stokal postaran mož, ki je z obema rokama držal glavo, s katere je tekla kri v curkih, a po dvorišču so divje skakali neobuzdani konji.

„Lopov!“ kriči Gavro, „naučil te bom drezati v moje plemenite konje, ki je vsaka njihova dlaka več vredna ko tvoja neumna buča.“

„Ta udarec vas bo stal veliko.“ zaškriplje mož, ki se, kakor je bilo videti, gosposkega sinka ni ustrašil in ga pomeri z ognjenimi očmi „tako delajo razbojniki, a ne baroni.“ Mladenič poblede, se besno zaleti v moža in zamahne z gorjačo, kar ga zgrabi od zadaj

železna roka. Mladenič obrne glavo in zagleda upravitelja Grdaka, ki je v pravem času priskočil možu na pomoč.

„Sram vas bodi, mladi gospod,“ reče upravitelj mirno, „al je to gosposki način, raniti človeka do krvi, če opravlja svojo dolžnost?“

„Kaj pa je to?“ zavpije s hripavim glasom Tahij, ki je prišel s Petričevićem in Bošnjakom na spodnje dvorišče.

„Oče, branite me!“ reče drhtel gospodič.

„Kaj se je zgodilo?“ vpraša Tahij in srdito pogleda Grdaka.

„Ta ničvrednež, ta živina,“ krikne mladenič, „je moje konje pognal iz hleva.“

„In je prav storil,“ reče Grdak mirno. „ker ste vi, mladi gospod, izgnali kraljeve konje iz kraljevega hleva, ki ni vaš. Vi imate zase zadostni konj. Jaz sem mu ukazal, naj tako stori, a vi ste udarili kraljevega služabnika, da mu teče kri, in če ne bi bilo mene, bi ga bili ubili.“

„Pojd v grad, sinko, in se ogibaj teh prostakov,“ srdito velj Tahij, potem pa dé upravitelju: „Kakor vidim, skrbno čuvate, kar je kraljevo. Toda bilo bi bolje, če bi trošili manj kraljevega dela in vina za svoje goste, ki se pri vas kraljevske imajo; bilo bi dobro, če ne bi trosili toliko kraljevega žita med puntarske kmete.“

„Nisem gostil nikogar razen svojega brata Šišmana in rojaka, tajnika Mihajla iz Zagreba. Žito pa sem razdelil med tiste kmete, ki ste jih oplenili do golega in nimajo skorjice kruha.“

„Dobro, dobro,“ zamahne Tahij z roko in se škodoželjno smehlja; „vi me boste tožili zaradi te razbite buče, kakor ste me tožili lani, toda jaz vas bom tožil, da kradete in trošite kraljevo blago.“

„Gospod Tahij,“ plane Grdak in stisne pesti, „to je nepošteno.“

„Dobro, dobro,“ mirno odgovori Tahij, „vaš rovaš je poln. Tu imate mojo glavo, ako bova midva pod eno streho umrla.“ „Pojdimo, dečki,“ se obrne Tahij k svojim slugam, „sedaj imamo važnejše opravke.“

Grdak vede ranjenca pod svojo streho, a Tahij vtakne roke v žep in se napoti dalje.

„Petričević,“ pravi, „pripelji mi Šimma.“

Kmalu zatem se privleče z zaspanim in brezskrbnim licem naš mali „advokat“ in se globoko prikloni:

„Kaj zapoveduje vaša milost?“ reče Šimen in zazeha, „mi imate, vaša milost, kaj naročiti?“

„Imam,“ prijazno odgovori graščak, „pa c. tem kasneje. Reci mi, dragi Šimen, kako se imaš? Ali imaš kaj novice?“

„Eh,“ se Šimen nasmejne in zamežikne z enim očesom, „in še kakšne! Toda to ne gre na naš običajni račun. Zato je treba posebne plače.“

„Bene, carissime“, prikima Tahij, „hočeš mogoče are?“

„Pa dajte, vaša milost“, izproži Šimen roko

* „Za božjo voljo (po smislu).“

Smučanje ni novo in je nastalo iz potrebe

Ko dandanes gledamo na stotine in tisoče smučarjev, ki hite v gore, ne pomislimo, kako dolgo časa je bilo treba, preden so ljudje začeli gojiti kot šport to „drsanje“ po snegu. Kot ob vsaki novosti se je znašlo namreč tudi pri smučanju veliko sovražnikov, največ seveda med starimi ljudmi, ki so ga že od vsega početka smatrali za smrtonosnega, precej pa tudi med tisto mladino, ki se ji je zdelo veliko manj utrudljivo posedati v gostilnah. Vsa strašila, ki so jih uporabili, da bi odvrnili zdravo in pogumno mladino od tega športa, pa niso zalegla in smučanje je šlo svojo zmagovito pot naprej. Pri tem pa ne smemo preko dejstva, da je smučanje rodila pravzaprav potreba vsakdanjega življenja in ne morda zamisel športnikov.

Iz zgodovinskih virov, ki so nam na razpolago, sicer ne moremo razbrati točnega dneva rojstva smuči, lahko pa pridemo do zaključka, da so se smučali že v davnih časih. Med prvimi znanimi zgodovinarji omenja smuči, ki so jih uporabljali severni narodi Evrope, Prokopius I. 500 po našem štetju. Mnogo prej pa so poznali krpelje, in sicer po pisanju Ksenofona že pred našim štetjem. Minilo pa je precej časa, preden so začeli smuči uporabljati tudi v tekmovalne namene. Po obstoječih virih je prišlo do tega šele v XVI. stoletju.

Slovinci med prvimi smučarji

V času, ko kronisti omenjajo prvič smuči tudi v tekmovalne, torej športne namene, imamo zanesljive vesti o smučanju tudi v Sloveniji. Splošno je znano, da so bili to bloški kmetje, ki so poznali, kot poroča Valvasor v svojem znanem zgodovinskem delu, smučanje najmanjše že pred 300 leti, verjetno pa že mnogo prej. Iz tiste dobe namreč izvira Valvasorjev opis smučanja na Blokah, ki se je precej razlikovalo od današnjega. Pa poglejmo kaj piše o njem slavni kranjski zgodovinar:

„Imajo pa kmetje ponekod na Kranjskem, posebno pri Turjaku in tam okrog, še poseben izum, katerega nikoli in nikjer drugod pri nas nisem videl in s katerim se pozimi, ko zapade sneg, z neverjetno naglico spuščajo z visokega hriba navzdol. Poslužujejo se dveh lesenih deščic, približno četrte cele debelih, polnavadnega čevlja širokih in kakih pet čevljev dolgih. Sprejaj sta taki deščici upognjeni in zakrivljeni navzgor, v sredino zgoraj pa je pritrjen usnjen jermen, v katerega vtaknejo stopala. Na vsako nogo nataknejo tako po eno desko. Poleg tega drži kmet v rokah in pod pazduho močno palico, se nagne precej nazaj in se opira na njo ter krmari tako tudi po najbolj strmih brežinah, za kar bi lahko skromno rekel, da šviga in leti navzdol. Ko stoji tako na deskah in se dobro in z vso močjo opira na kolec, drsi tako naglo navzdol, da tega skoraj ne moreš dojeti in ne zaostaja v hitrosti prav nič za onimi na Nizozemskem, ki letajo z drsalkami po ledu. Vsak trenutek se znajo kmetje vsemu, kar jim je na poti, izogniti, najsi bo drevo ali velika skala ali kaj po-

in nagne glavo, „sprejemem vse, kar se mi da.“

Tahiju zakrhte obrvi, zenice se mu razširijo, v lice mu šine kri in zarjove: „Dajte mu are!“ ter migne Petričeviču.

Šimen se prestraši in se umakne, toda zdajci ga Petričevič zagrabí od zadaj za ramena, ga vrže na tla na obraz in mu sede na glavo; za noge ga zagrabí Bošnjak in dve drugi slugi začeta neusmiljeno mlati z debelo namočeno vrvo po njegovih ledjih, „advokat“ pa se je tresel in tulil ter se obračal in z zobmi in nohti grebel zemljo.

„Ali ti je sladko, Šimen?“ se besno smeje Tahi. „Dajte!“ in vrv zopet zažvižga po zraku in pada po „advokatu“.

„Ženska te zadržuje v moji službi, kaj, ti moj vrabec na tujem smetišču? Dajte!“ In spet pade toča po Šimnovih ledjih.

„Ali boš tudi povedal svojo skrivnost? Dajte!“ In z vsemi močmi so slugo obdelovali „advokata“ z vrvo, dobil je že petdeseti udarec.

„Joj, joj, joj!“ je kričal Šimen. „Milost!“ Tahi zamahne z roko in sluge skočijo stran. Nesrečnej, ki se je kleče zvijal, je s krvavimi očmi in pomodrelim obrazom tulil ko ranjena zver.

„Povej zdaj,“ zagrmí Tahi, „ali si se spečal s kastelanko?“

Šime potrdi z glavo.

„Povej, kaj veš o zaroti tlačanov!“

„Bom,“ zašepeta Šime in maha z glavo in

dobnega. Nobena gora jim ni prestrma, četudi je gosto porasla z drevjem, kajti kmetje zavijajo svoj smuk navzdol kakor kače, kadar so jim na poti ovire. Če pa je pot povsem prosta, nezaraščena in brez spotikanja, držijo navzdol naravnost kakor po napeti vrvi. Vedno pa se naslanjajo na kolec in se ga držijo s tako močjo, tako trdno in krčevito, kakor da nimajo na telesu nobenega uda ali nobenega členska.“

Prvi slovenski tekmovalci

Smučanje je med Slovenci vpeljala skupina turistov, ki so si nadeli ime „Dren“. V letih od 1907 do 1911 so naskakovali gore še s krpeljami in derezami na nogah in šele v letu 1911 in 1912 so poskusili tudi s smučmi. Že naslednje leto, to je 23. marca 1913, pa so tekmovali prvi slovenski smučarji tudi na tekamah, in sicer na vojni oficirski smuški tekmi v Bohinju. Na prvi nevojaški tekmi pa so delovali slovenski smučarji šele naslednje leto v Bohinjski Bistrici.

Prva svetovna vojna je nadaljnji razvoj smučarstva precej zavrla, ne pa popolnoma. V zadnjih letih vojne se je med božičnimi počit-

nicami celo izvežbal prvi slovenski smučarski naraščaj, ki je nato prevzel ob nastanku Jugoslavije nadaljnji razvoj te panoge v svoje roke. Smučarjem pa še takrat ni bila posuta pot z rožicami. Precej težav je bilo v prvih letih tudi z opremo. Starejši smučarji se gotovo še spominjajo, kako neradi so domači mizarji sprejeli naročilo za izdelavo smuči, ki so jih potem kljub natančnim navodilom izdelali po svoje. Prav nič jih ni bolela glava, če so namesto iz jesenovega ali podobnega lesa izdelali „dilce“ kar iz smreke, sicer pa jim tega ne moremo zameriti, saj itak niso vedeli, kakšne sunke, skoke in udarce morajo prenesti. Bile so seveda tudi popolnoma ravne, brez nujno potrebnih krivin, ki si jih je moral smučar napraviti sam s pomočjo tople vode in krivitve v naslanjalu stola. S tem pa še ni rečeno, da pravih smuči ni bilo mogoče kupiti v trgovini. Da, imeli so jih, prav lepe celo, skoraj take kot danes. Bile pa so tako drage, da si jih je lahko privoščil le malokdo.

Smučanje je postalo pravi narodni šport. Danes slovenski smučarji merijo uspešno celo z najboljšimi na svetu, kar so dokazali na tekmah doma in v tujini. (Po „7 dni“)

RADIO-PROGRAM

RADIO CELOVEC

Dnevne oddaje razen ob sobotah in nedeljah:

6.20 Jutanja glasba — 8.15 Kaj kuham danes? — 8.30 Pozdrav zate — 9.05 Zetje poslušalcev — 10.15 in 15.00 Solska oddaja — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 12.00 Opoldanski koncert — 14.10 Kar si želite — 17.10 Popoldanski koncert.

Poročila dnevno ob: 7.00, 8.00, 12.30, 17.00, 20.00 in 22.00.

Sreda, 14. januar:

10.45 Iz ženskega sveta — 11.00 in 11.10 Solska oddaja — 11.20 Pozdrav za mesto in deželo — 14.30 Slovenska poročila in objave. Za gospodinjino in gospodarja — 15.45 Učimo se esperanto — 16.00 Koncertna ura — 16.30 Knjižni kotiček — 19.15 Lepe melodije — 20.15 Teden zabave.

Četrtek, 15. januar:

10.45 Veder dopoldne — 11.00 in 11.25 Solska oddaja — 14.30 Slovenska poročila in objave. „Za uho in peto“ — 16.00 Koncertna ura — 18.45 Kmečka oddaja — 20.15 Teden zabave.

Petek, 16. januar:

10.45 Za dom — 11.00 Solska oddaja — 11.30 Za mesto in deželo — 14.30 Slovenska poročila in objave. Okno v svet — 15.45 Nekaj za nabiralec znank — 16.30 Vsi otroki poslušajo — 18.40 Sportna poročila — 18.45 Kmečka oddaja — 20.15 Teden zabave.

RADIO LJUBLJANA

Dnevne oddaje razen ob sobotah in nedeljah: 5.30 Dobro jutro dragi poslušalci! — 7.00 Radijski koledar in pregled tiska.

Poročila dnevno ob: 5.45, 6.30, 12.30, 15.00, 22.00 — 19.00 Radijski dnevnik.

Četrtek, 15. januar:

12.40 Zabavna glasba — 13.00 Odgovarjamo na vprašanja pionirjev — 14.00 Igra Vaški kvintet, pojeta Režika Koritnik in Sonja Hočevnar — 15.10 Od melodije do melodije — 18.20 Ciklus iz literarne zgodovine — 19.40 Igra Zabavni orkester Radia Ljubljana — 20.00 Domače aktualnosti —

rokami — „vode, vode, konec me bo, vo-vo-“ in se zdrzne ter se nezavešten zgrudi na zemljo.

„Nesite ga tja k zidu, in mu dajte vode,“ zapove Tahi. „Ko opravimo drugi posel, ga bom izprašal, jutri pa bo visel na hruški.“

Služabniki položijo na pol mrtvega „advokata“ kraj zidu, a Tahi se s služabniki napoti v stanovanje kastelanke, ki je še sanjala sladke sanje.

„Ostanite pred vrati, dokler vas ne pokličem, a ti Bošnjak, privedi osla!“ ukaže gospodar.

Skozi okno je že sijalo jutranje sonce, igrajoč se na rdečem licu mlade žene, ki je z odprtimi usti in rokami, sklenjenimi pod glavo, bivala v kraljevstvu sanj, medtem ko so ji razpuščeni bujni kiti padali po sijajno belih ramenih. Tahi se približa postelji in zapiči oči v žensko. Oči se mu zasvetijo, lice zardi, toda hitro se zdrzne in poblede. Starec poseže v nedri, potegne iz njih bleščeče škarje, in na mah odreže lepi kiti. Žena se zbudi in skoči prestrašena kvišku.

„Kdo je, kdo?“ vpraša, a ko zagleda gospodarja, spusti glavo in sklene bele roke križem na prsih.

„Golobica!“ reče Tahi z zamolklim glasom. „razveseliti te hočem, kupil sem ti lepo novo mošnjico, ti mi pa vrni staro.“

Žena poblede.

„Mošnjo daj!“ zavpije Tahi in zasadi železne prste v bujna ramena grešnice.

20.10 Koncert pevskega zbora „France Prešeren“ iz Kranja.

Petek, 16. januar:

12.00 Naši zbori in solisti pojo slovenske umetne pesmi — 14.40 Naši malčki pojo — 15.10 Melodije in ritmi — 18.00 Urednikova beležnica in pionirska pošta — 18.30 Radijska univerza — 18.45 Narodne pesmi — 20.00 Egon Tomc: Tedenški znanje-politični pregled — 20.15 Večer v španski melodijah — 21.00 „Svet v satiri in humorju“.

Grozna požarna katastrofa v zgornji Labotski dolini

V Št. Petru pri Rechenfeldu na koroško-štajerski meji je stala na samoti iz lesa zgrajena hiša občinskega uslužbenca Tomaža Aignerja. V hiši je živelo osem družinskih članov, dočim je ena hčerka že poročena, druga je v službi pri sosedu, tretja pa študira na učiteljski v Celovcu. Zvečer se je podal oče in šest otrok v spalnico v prvem nadstropju k počitku, med katerimi je bila najstarejša hčerka stara štirinajst let, dočim je žena bedela, ker je bila zaposlena s prekaševanjem mesa in je morala od časa do časa prilagati kurivo. Še ob 11. uri je naložila drva, potem pa je šla spet v stanovanje. Kmalu nato pravi oče, da čuti pronicati dim skozi tla in naj bi žena pogledala v prekaševalnico, ki se je nahajala spodaj v čumnati. Žena je takoj šla in ko je odprla vrata v prekaševalnico, ji je švignil plamen nasproti. Hitro je hitela v kuhinjo po vedro vode in jo vlija v plamene. Toda plameni element se je bliskovito razširil, ker je zaradi odprtih vrat zajel zrak.

Žena se začne tresti.

„Ali je ta? Komu si jo dala?“ zareži Tahi in pokaže zobe, držeč v drhteči roki Helenino mošnjo, ki jo je bil potegnil iz nedri.

Ženi so hotele izskočiti oči, blede pritisne glavo in roke na zid kraj postelje.

„Fej, vlačuga,“ pljune Tahi, „izmeček ženske! Počakaj, le počakaj!... Petričevič!“

V sobo se zvale sluge z vrvmi. Žena obupno zavrigne, se z rokami prime za glavo in poklekne v postelji.

„Naprej!“ zarjove Tahi... Iz kastelanovega stanovanja se zaslišijo grozoviti vzkriki, drhteči po zraku; da je kmetom pol gričem zastajala kri — grozoviti vzkriki, divji stoki in težki udarci, ki jih je spremljal pretresljiv krahot graščaka.

Pretepeni „advokat“ dvigne glavo; prebudilo ga je strašno kricanje. Še se mu je treslo telo. Po dvorišču so topotali konji z zvezanimi nogami, pred kastelanovimi vrati pa je potrpežljivo stal privezan oslič. Preko dvorišča je stopal samo neki sluga. V gradu je vse spalo, dasi je stalo sonce že visoko. Šimen se dvigne na lakti in pokliče s slabim glasom:

„Luka, prinesi mi vode!“

„Tako,“ odgovori sluga, „grem še na zgoranje dvorišče.“

Šimen se ogleduje naokrog ko maček. Začne plaziti po vseh štirih. Obstane. „Ne, ne, osel je lena žival!“ si pravi. Tih, tih se priplazi do najbližjega konja, potegne iz žepa

Stare bankovce po 50 šilingov bodo vzeli iz prometa

Avstrijska nacionalna banka javlja, da bodo bankovce po 50 šilingov z datumom od 29. maja 1945 vzeli iz prometa in je za to določen termin 14. februar 1953. Po tem dnevu izgubijo imenovani bankovci plačilno veljavo.

Prometne nezgode 1952 na Koroškem

Varnostna direkcija za Koroško navaja številke o prometnih nezgodah v preteklem letu, ki so se primerile na Koroškem. Skupno se je pripetilo na Koroškem 3864 prometnih nesreč, med katerimi v 1099 primerih ni nastala osebnostna pač pa znatna materialna škoda. Pri prometnih nezgodah je bilo v preteklem letu 73 oseb ubitih, 504 težko, 1274 lahko in 143 neugotovljene stopnje ranjenih. V 71 primerih so vozniki pobegnili in se z begom skušali odtegniti odgovornosti. Varnostni organi so naložili preteklo leto 49.534 kazni zaradi prestopkov prometnih predpisov, to se pravi, da je bil povprečno vsak deseti Korošec zaradi kršenja prometnih predpisov kaznovan.

Žalostna bilanca prometnih nezgod opominja k vestnejšemu upoštevanju prometnih določil, ker iz dneva v dan lahko tudi tebe doleti usodna nesreča na cesti.

OGLAS

Iščem službo, najrajši na kmetiji v Rožu ali Zilji. Grem le k zavedni slovenski družini.

Ponudbe poslati na upravo „Slovenskega vestnika“ pod značko „Slovenka izpod Pece“.

Vsa obupana je žena klicala moža, toda od zgoraj ni bilo zaznati nobenega glasu. V trenutku je bila vsa hiša v plamenih. Žena je hitela klicat soseda skozi neki gozd, toda ta ji je s svojimi ljudmi prihitel že nasproti, ker je že opazil požar. Sosed je takoj uvidel, da je bila vsaka gasilna akcija zaman in da ni mogoče rešiti nobene izmed šestih oseb, ki so se nahajale v plamenih. Prihiteli so tudi drugi ljudje in požarna bramba, ki pa so mogli, ko so požarišče ohladili, najti samo do nespoznanja zoglenela trupla sedmih nesrečnih žrtev, ki so se zadušile v dimu in zgorele v ognju.

Med vsem prebivalstvom vlada velika potrtost zaradi tega žalostnega dogodka, ker je bila nesrečna družina priljubljena in spoštovana. Vsa dolina globoko sočustvuje s težko preizkušeno in neizrekljivo prizadeto ženo in s še živečimi otroci.

Hčerka študentka je šele dan prej odpotovala nazaj v šolo v Celovec in je temu naključju pripisati, da ni bila tudi ta ono usodno noč pod domačo streho.

„Držite ga!“ zavpije Gavro iz okna gornjega nadstropja, kamor so ga bili primamili kriki in stoki kastelanke. Na Gavrov vzklik prilete Tahi in njegova družba.

„Šimen je zbežal!“ kriči Gavro.

„Zgrabi puško, Gavro, hitro!“ zavpije Tahi „ustrelj za njim!“

„Žal mi je konja,“ odgovori mladenič.

„Streljaj, hudiča!“ besno odvrne Tahi.

Gavro zgine, pa se takoj vrne s puško. Šimnov konj spodrsne ob panj. Gavro pomeri in ustrelj.

„Ha! Ha! Ha!“ se zasliši krahot majhnega „advokata“. „Slabo roko imaš, golobradec! Počakaj, še te bom obiskal!“ In ko strela od dirja Šimen na konju, ki ni bil pač del. Izgine brez sledi.

Kmalu so se prikazali pred svojimi vrati vaščani, da se nagledajo čuda.

(Dalje)

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10. Telefon 16—24. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič. Tiska: Kärntner Druck- und Verlagsgesellschaft m. b. H., Klagenfurt. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Klagenfurt, 2, Postschließfach 17.